

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 2. Expenditur facultas absoluendi ab hæresi concessa inquisitoribus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Non desunt plures auctores, qui affirmant ex vi huius clausulae non reuocari Episcopis facultatem absoluedi concessam in Trident. sic docet Bannes 2. 2. q. 11. art. 4. dub. 2. post. 2. concl. art. 3. & ibi Arag. art. 3. Nauart. sum. lat. cap. 27. n. 260. & l. 5. consil. de priuileg. consil. 11. qu. 1. Gutier. qq. canon. in poster. lib. 1. cap. 13. ad finem. Henriquez lib. 6. de penit. c. 14. n. 7. Lopez. 2. 2. disp. 45. num. 10. reputat probabilium Suarez tom. de cen. ca. 2. 2. disp. 1. sect. 3. num. 5. & alij plures, quos referunt Sanchez, & Barbosa in secunda sententia allegandi. Praecipuum fundamentum est, quia correctio iuris vitanda est, quoad fieri potest, sed absque correctione iuris Trident. stare potest clausula Bullae reuocans facultates, quibus absoluedi impendi poterat. Ergo affirmandum est clausulam Bullae supradictam Trident. facultatem non reuocare. Minorem probat. Primò, quia Bulla solam dicit, *ut nullus possit absolui praetereu quorumcumque privilegiorum, qua Episcopi, conuentibus, & aliis concessa sint per Sedem Apostolicam.* at qui ab Episcopis absolui incedit, non incedit absolui praetereu alicuius priuilegij à Sede Apostolica concessi, vt dicit Bannes, fed praetereu auctoritatis à Christo Domino datur. Ergo, Secundo, quia Bulla optimè potest intelligi de peccatis publicis, & de absoluteione, quae non solum pro foro conscientiae, sed etiam externo proficit, siquidem nihil in Bulla habetur, quod cogat nos de peccatis occultis, & de foro conscientiae reuocationem intelligere, sensus ergo Bullae est, vt nullus possit absolui, absoluteione proficiente in foro externo, vel à peccatis publicis praetereu priuilegiorum, &c. Quòd si hoc modo intelligatur, manet integrum Trident. decretum, Nam Trident. concedit solum absoluteionem casus occultis, & pro foro conscientiae. Ergo si Bulla reuocat casus publicos, & absoluteionem proficientem in foro externo, non immutat, nec corrigit decretum Trident. Ergo haec explicatio sustinenda est, vt uis correctio uideatur, Tertio, lex generalis praecipue correctoria, etiam si posterior sit, limitanda est ad specialem antecedentem, vt late probauit *tratt. de leg. ibi.* Ergo haec lex correctoria Bullae, quae generalis est, imitatur, & coarctari debet per specialem Trident. Quare non obtinet clausula reuocatoria Bullae Contra manet integrum priuilegium in Cruciatu concessum penitentibus, vt semel in vita possint absolui à quolibet Confessore approbato à quibuslibet peccatis, & censuris, &c. Ergo etiam poterit integrum manere priuilegium Episcopis concessum in Trident. non obstante clausula reuocatoria. Quorum fundamentum est, quia non est euident Bullam Contra supradictam facultatem reuocare, vt ex supradictis constat, sed absque euidentia reuocationis nemo tenetur de iure proprio spoliare. Ergo non debent Episcopi re reputare spoliatos hac facultate absoluedi absque eorum notitia. Quòd si dicas constare euidenter esse reuocantem hanc facultatem Episcopis non ex verbis Bullae praesae, sed ex illis iuncta Pontificum declaratione. Respondere possumus de declaratione nobis authenticè non constare. Nam etiam plures Doctores eam funder, ex fama, & opinione loquuntur. Item indigeat talis declaratio speciali promulgatione, vt vim legis reuocantis habeat, aliis nos arduè non potest.

21. Ceterum tenenda est, vt longè probabilior contraria sententia, scilicet per clausulam Bullae Episcopis reuocantem esse facultatem absoluedi ab haeresi, reliquisque ibi contentis sic Suarez de penitent. disp. 30. sect. 2. num. 11. & de censuris disp. 21. sect. 3. num. 5. Pegna director. 3. parte. comment. 141. post. qu. 2. versic. penultim. ubi testatur iuxta hanc opinionem in summo generali inquisitionis praetorio sepe pronuntiatum esse, Tullius de uisitat. lib. 2. cap. 31. num. 5. & c. 23. n. 4. Marc. Anton. Genueni. in praxi Archiepiscop. Neapolis. cap. 67. num. 10. in prima editione, ubi testatur, Gregorium XIII. & Clementem VII. sic declarasse. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 19. q. 3. & cap. 10. quast. 10. & affirmat se audiuisset à religioso, docto, & hie digno sic declarasse Clement. VII. Pro hac parte extant etiam authenticae declarationes Cardinalium, testatur Nicolaus Garcia 11. part. de benefice cap. 10. num. 122. & Suarez supra, & hanc esse sequendam innumeris referens firmat Barbosa 2. part. de potestate Episcop. allegat. 40. n. 25. & in remissionibus Concilij verso & in haeresi erimatis. Sanchez lib. 2. Decalog. c. 11. sine Farinacius de haeresi. qu. 192. num. 61. Bonacina disp. 1. de censuris, quast. 3. punct. 2. num. 1. versic. 1. quos ne fastidio sum omisso. Praecipuum fundamentum, quo mouetur, est tantorum uitorum auctoritas, quae in re morali magni habenda est, nec delenda ob excoGITatas, & parum firmas distractiones. Quòd si huic auctoritati efficax ratio accedit, omnino sequenda est. ratio autem ea est. Negari non potest priuilegium à Concilio concessum Episcopis derogari posse à Pontifice, sed ex supradictis Bullae uerbis colligitur satis fuisse derogatum Ergo, Minorem probat. Nam Pontifex prohibet, ne detur absoluitio haeresi, & reliquorum casuum in Bulla contentorum praetereu priuilegiorum, quae Episcopi, religiosi, conuentibus, &c. concessa sunt à Sede Apostolica etiam decreto alicuius Concilij. Sed nullum Concilium, nisi Trident. hanc facultatem absoluedi ab haeresi, reliquisque casibus reuocantem concessit. Ergo hanc facultatem, quae in hoc Concilio conceditur, intendit Pontifex reuocare, aliis superfluerent uerba illa alicuius Concilij. *de Castro Sum. Mor. Pars I.*

lij decreta. Neque dici potest reuocare facultatem absoluedi à casibus publicis, & pro foro externo, quia haec non est data à Concilio, praecipue cum reseruatio non tam pro foro externo, quam pro foro conscientiae facta est, siquidem solum permittitur in articulo mortis absoluteionem praestari. Alij uero probant hanc conclusionem ex eo, quòd non uideatur necessarium ad derogandum priuilegijs, & constitutionibus Trident. illius fieri expressam mentionem; siquidem ipsum Trident. Pontifici placuit, & non ultra, inquit enim sancta Synodus omnia, & singula sub quibuscumque clausulis, & uerbis, quae de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub feruicis recordationis Paulo III. ac Iulio IV. quam sub beatissimo Pio I V. Pontificibus maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat ea decreta fuisse, vt in hi. salua semper auctoritas Sedis Apostolica sit & esse intelligatur. Ergo cum Pontifex suam auctoritatem interponit, ne uis ab haeresi, reliquisque in Bulla contentis absoluat, non debet dici reuocare priuilegium in Trident. concessum, sed ipsum Trident. priuilegium cessare, quia cessauit conditio, sub qua fuit concessum. Verum haec ratio, quam aliqui magni faciunt, meo iudicio non concludit. Admitto non reuocari decreta Trident. quoniam Pontifex suam auctoritatem in contrarium interponit, sed cessare ex condicione in ipsis decretis apposta. At hoc opus, hic labor est, quando censetur Pontifex suam auctoritatem in contrarium interponere, & credo nunquam censeri, nisi id uerbis expressis, & mentionem facientibus dicti Concilij, saltem in genere exprimat, vt latius diximus, cum de reuocatione legis, & priuilegiorum egimus.

23. Verum etiam Episcopi non possunt in foro conscientiae haereticos penitentes absolue, iuxta magis receptam, uetoremque sententiam; at possunt in foro externo eos absolue, & Ecclesiae reconciliare, illisque penitentiam iniungere, quae absoluteio illis procedit in foro interiori, probat expresse textus in cap. vt officium, in princ. versic. si uero, de haereticis in 6. illis uerbis, *absoluteio beneficium impendatur, & iniungatur eidem, quod iniungi talibus consueuit, & ita tradit Archidiacon. ibi num. 1. uerbo impendatur.* Ioan. Andr. num. 1. Gemin. num. 2. sine glossa in cap. excommunicamus. el. 1. §. credente, ad fin. de haereticis ibi Hostien. num. 24. Felin. sub num. 3. Anania num. 4. Zabarella num. 6. sine. Reperit. Inquisitorum uerbo absoluteio. versic. sed nunc proseguendo, & versic. ex praedictis concluditur. Squallicent. tratt. de fide catholico. c. 17. num. 3. Eymez. 3. part. quast. 92. quos omnes refert, & sequitur Farinacius de haeresi, quast. 191. §. 4. num. 52. ubi aduertit, quòd esto Locius Zechius in summo. 1. part. vii. de fide, rubr. de haeresi, cap. 11. num. 18. versic. 4. dicat in summo inquisitoris lenatu pronuntiatum esse, vt solis Inquisitoribus liceat penitentes haereticos in foro externo absolue, & non Episcopis, non esse à proposita doctrina recedendum; quia est à Doctoribus communiter recepta, & iuri consona, consentit etiam iis Bonac. disp. 1. de censur. quast. 3. punct. 2. n. 11. Aduerto tamen in Hispania praedictam facultatem illis reuocantem esse. Non enim Episcopi sine Inquisitore, neque Inquisitor sine Episcopo saltem requisito absolue possunt haereticos, & Ecclesiae reconciliare, vt constat ex praxi.

§. II.

Expenditur facultas absoluedi ab haeresi concessa Inquisitoribus.

- 1 Pro foro externo clarum est illis esse facultatem concessam.
- 2 In foro conscientiae est aliquis difficultas proponitur difficultatis ratio, & Doctores afferentes quemlibet Inquisitorem hac potestate gaudere.
- 3 Probabilis est oppositum.
- 4 Satis sit fundamento, num. 2. adducto.
- 5 Absoluteio data ab Inquisitoribus haeretico siue conuerso ualida non est.
- 6 Quid si non integrè delictum manifestasti? Sub distinctione responderetur.

1. **C**onstat iis commissam esse facultatem absoluedi haereticos penitentes pro foro externo, ex rex. in cap. vt officium, de haereticis in 6. & ex pluribus Bullis relatis à Pegna in sine direct. quoumque meminit Farinacius de haeresi q. 192. num. 54.

2. **D**ifficultas quoque est, an illis liceat in foro conscientiae? Rationem difficultatis constituerunt uerba Bullae Clementis VII. edita anno 1530. quae incipit, *Cum sicut, &* refertur à Pegna in direct. inquisit. inter Bullas illius Pontificis, ubi dicitur, *uobis erit, ac uicariis praesatis extra iudicialiter Lutheranos occultos, & non inquisitos per ordinariu. siue alios iudices, aut alios quoscumque haereticos, fautores, defensores, & receptatores, nec non à subita fide Apostatae, & si qui contra inhibitionem Sedis Apostolicae*

tenuerunt, vel legerunt libro Martini Lutheri, vel aliorum, aut eisdem suis eisdem quomodolibet adhaeruerunt (si ad cor reuersi penitentes id humiliter petierint) postquam hæresim, qua poluti, & infecti erant, ab iuramento, medio iuramento promiserint de cetero ab huiusmodi hæresis penitus abstinere, absoluentur, illis quoque pro præmissis penitentiam iniungenda salutare, & si que ad gremium sanctæ matris Ecclesiæ restituendi, & reducendi, auctoritate Apostolica tenore presentium litterarum licentia, & facultatè concedimus. Ex his ergo verbis si formatur ratio dubitandi. In hac constitutione datur facultas Inquisitoribus, & eorū commissariis absoluedi hæreticos occultos, neque ab illo iudice prius Inquisitos extra iudicialiter. Ergo est data facultas illos absoluedi in foro conscientia. Probo cōsequentiā, quia absoluedi iudicialiter, seu pro foro iudiciali non solum occultos hæreticos penitentes, & voluntariè misticordiam expostulantes licet Inquisitoribus, ex *suprad. c. vi officium*, & ex aliis text. sed etiam publicos hæreticos, & ad iudicium venie cōpulsos. Ergo aliquid speciale hæc constitutio concedere Inquisitoribus intendebat. Quod non videtur esse aliud, nisi absoluedionem pro foro conscientia. Neque obstat *supradictam Bullam* dirigi specialiter ad Inquisitores ordinis Prædicatorū existentes in Lombardia; Imò videri esse speciale commisionem factam personis, & non dignitati. Quia esto ex tenore Bullæ sic appareat, consuetudine receptum est ad omnes Inquisitores extendi, & fauent ea, quæ tradit Pegna. 3. p. *direct. q. 109. comm. 13. & vers. nec obstat*, ubi probat privilegia Inquisitoribus specialibus concessa ad omnes Inquisitores dirigi, ex *c. ult. §. ult. de hæretic. in 6. Clement. 3. §. ult. de hæretic. c. l. Arriani. §. c. utis quoque legib. C. de legib.* Neque etiā obstat per Bullam Cœnæ reuocari omnem facultatem absoluedi ab hæresi, & casibus ibi contentis in foro conscientia, quominus possimus affirmare hanc facultatem perseuerare, quia, vt dicit Bannes statim allegandus, Bulla solum reuocat facultates absoluedi, quæ penitentibus concessæ sunt, vel saltem, quæ concessæ sunt directè in illorum fauorem; hæc facultas absoluedi ab hæresi in foro conscientia hæreticis occultis, imò neque directè in ipsorum fauorem est concessa Inquisitoribus; sed est illis concessa in fauorem officij, quod exercent, defendendi fidem, & ad maiorem illorum auctoritatem; vt indirectè tamen in animarum fauorem. Non ergo censetur reuocata hæc facultas. Addi etiam potest congruentia magni momenti. Ad Ecclesiam pertinet prouidere fidelibus delinquentibus remedium facile, & suauē, vt à peccato liberentur. Si autem penes Inquisitores non residet facultas absoluedi ab hæresi occulta in foro conscientia hæretici occulti, caret remedio facili; & suauē, vt à peccato liberentur. Non enim est remedium facile, & suauē, sed nimis rigorosum cogere hæreticum occultum, vt præsentibus testibus, vel coram Notario hæresim suam occultam, & soli Deo notam Inquisitori manifestet. Hoc autem est illi omnino necessarium, si Inquisitor, & Episcopi non habent in foro conscientia facultatem absoluedi ab hæresi. Ergo dicendum est saltem Inquisitores illam habere; & ita supponit Nauarr. *lib. 5. consil. tit. de primileg. consil. 11.* Campegius *ad cap. 34. Zach. de hæret. vers. cum itaque*, Bannes *2. q. 11. art. 4. dub. 2. post 3. argum. contra 2. conclus. Gutier. cau. 93. lib. 1. c. 13. n. 7.* Vital *Candelab. 1. p. tit. 11. de absolued. num. 15.* testatur praxim ita esse Man. in *Bulla Cruciatæ. §. 9. num. 70. sine Eym. 3. p. direct. num. 61.* alios plures refert Sanchez *lib. 2. cap. 12. n. 1.* ipsæque eam *num. 3.* probabiliter reputat. Ex qua sententia inferunt Inquisitores non facerent posse hæc facultate vt, quia non est coarctanda potestas ad forum sacramentale, sed ad forum secretum. Item & posse Inquisitorem alteri vices suas delegare, quia potestas est competens ex officio; ac prouide de legalibus, dum in contrarium non fuerit expressa prohibitio. Sanchez *num. 4. c. 5.*

3. Nihilominus probabilis existimo nulli Inquisitori, neque tribunali datam esse facultatem absoluedi ab hæresi, & excommunicationibus referuatis in foro conscientia, sed necessariò debere fieri in foro externo, & iudiciali, sic Sanchez *n. 3. Fatinae. de hæresi. quest. 192. num. 54.* Suarez *de fide disp. 21. sect. 4. num. 15.* Gattia *de benefic. 1. p. cap. 10. n. 121.* Barbosa *2. p. de possess. Episc. allegat. 40. n. 28.* Ratio est, quia Inquisitores neque ex vi muneris, neque ex aliquo priuilegio, neque ex consuetudine habent potestatem pro solo conscientia foro absoluedi. Ergo gratis asseritur talis facultas. Antecedens probo. Munus Inquisitoris est delicta inquirere, & iudicialiter punire delinquentes; est enim index pro foro externo constitutus. Ergo ex vi muneris hanc facultatem absoluedi ab hæresi pro solo conscientia foro non habet. Ex priuilegio autem non videtur illam habere, nullum enim aliud refertur, nisi contentum in *suprad. Bulla Clement. VII.* Sed illud nec loquitur de omnibus Inquisitoribus, sed solum Inquisitoribus ordinis Prædicatorum residentibus in Lombardia & illo tempore presentibus, & concessio ad omnes extendi, non loquitur de absoluedione fori conscientia, sed externi; tum quia non committit facultatem absoluedi, nisi præstito iuramento, & abiurata hæresi; quæ conditiones pro foro interiori non videbantur necessariae. Neque verbum *extra iudicialiter* riget, nam, vt testatur Barbosa *num. 27.*

sæpè declaratum est in supremo inquisitionis Romanæ tribunali verbum illud, *extra iudicialiter*, non tollere formam iudicij, scilicet depositionem coram Notario & testibus, vel saltem coram Notario tantum; sed tollere solemnitatem iudicij, quæ consistit in eo, quod plures adsint iudicio, pluribusque iudicium imoretur; facultas ergo Inquisitoribus data, vt extra iudicialiter penitentes hæreticos, & a nullo iudice inquisitos absoluedi possint, in eo consistit, vt possint ad secretam abiurationem, & secretam penitentiam eos admittere. Non tamen quod pro solo conscientia foro absoluedi possint. Quod si *supradictum priuilegium* de absoluedione pro solo conscientia foro loquatur, non video qua ratione Episcopi reuocata sit per Bullam facultas absoluedi ab hæresi, & casibus in Bulla contentis, & non reuocetur Inquisitoribus, cum etiam Episcopi in sui fauorem, & eorum dignitatem sit tale priuilegium concessum, & Bulla omnia priuilegia, quorum potestatis quilibet impetrare absoluedionem possit, reuocat, siquidem absoluedio huiusmodi reo excommunicatione innotat. Denique ex consuetudine contrarium omnino constat, nunquam enim Inquisitores, nisi coram Secretario, penitentem hæreticum audire volunt: vt ipsemet Bannes fatetur, & consilii Eymere. 3. p. *direct. num. 59.* Adde declarationem Cardinalium relata à Barbosa *sess. 24. cap. 6. Concilij. num. 7.* in hæc verba: *Episcopus, aut Inquisitor absoluedio iam non possunt hominem hæreticum in foro conscientia, licet hæc facultas à Concilio sit ipsi tradita.*

4. Ex his constat solutio contrarij fundamenti: ad congruentiam de rigore dicimus non esse nimium in delicto ita graui, & Christianæ republice nociuo obligare delinquentes, vt Inquisitori coram Notario se manifestent, præcipue cum totus ille rigor temperetur abundè, ex eo quod si absoluedio secretè etiam postea delictum publicetur, non possit de illo iterum iudicari, & puniri, vt bene notauit ex Compegio Suarez *de fide disp. 21. sect. 4. n. 18.* Item est conuenientissimum ille rigor, (si aliquis est,) vt arceantur homines à simili delicto committendo, videntes difficultatem in illius absoluedione, quæ est ratio, quare Ecclesia aliquotum casuum absoluedionem reseruat. Hæc autem facultas sic secretè absoluedi, etiam præcipue in toto tribunali residet, in quolibet etiam Inquisitore residet, vel quia sibi inuicem vices committunt, vt placet Suarez *num. 18.* vel quod probabilis existimo, quia Bulla Clement. VII. non cum tribunali, sed cum Inquisitoribus singularis, & seorsim loquitur; siquidem eorum vicariis, & commissariis facultatem eandem tradit, qui tamen non constituunt tribunal, sic Sanchez *lib. 2. Decalog. cap. 12. num. 4.*

5. Sed inquires, an absoluedio data hæretico sicte conuictio, cuius fictionem ignorat absoluedus, valida sit, ita si postea verè peniteat, & ex corde conuertatur, nulla indigeat absoluedione? Respondeo minime valere ex defectu intentionis in absoluedo; non enim intendit absoluedo; nisi fidem: at qui in sua hæresi pertinax est, infidelis est, & indignus absoluedione, Sayrus *Theauri casuum. tom. 1. lib. 2. c. 21. n. 26. c. 27.* Henriquez *lib. 13. de excommunicat. cap. 30. num. 3. c. 4.* Suarez *de censuris. disp. 7. sect. 7. num. 1. c. 2. disp. 21. de fide sect. 4. n. 19.* Verum, quia hæc absoluedio quod fori externum valida, & firma reputatur, non indiget hæreticus verè iam conuersus absoluedione aliqua iudiciali, sed ipsemet Inquisitor solum sine Notario, & testibus illum absoluedo poterit. Exemplo matrimonij contracti in facie Ecclesiæ inualide ob aliquod occultum impedimentum, quod fecundum multorum sententiam reualidatur sine vlla exteriori solemnitate per iteratum consensum contrahentium sic expressè Suarez *illo num. 19.*

6. Sed quid si falsus sis hæresim, v. g. Iudaismum, non tamen declarati, quoties iudaizasti, sed aliquos actus externos Iudaismi manifestasti, alios occultasti; manes ne absoluedus? Et quidem si ignoranter fecisti, non est dubium te absoluedum manere; at si ex malitia processisti, distinguendum est; si actus quos omisit manifestare, variarent directè grauer iudicium; ita vt obligarent iudicem ad grauiorem penitentiam tibi imponendam, censeo te non manere absoluedum; si tibi iudicium eodem modo persisteret. Et ita explicio illa verbaque communiter in absoluedione hæretici apponuntur, nempe *si ita est, vt ex corde conuertitur, non tacens de se, nec de aliquo aliorum aliquam contra nosstram sanctam fidem Catholicam eum absoluedum & non aliter.* Hæc enim verba requirunt, vt ex corde hæreticus conuertatur, nihilque aduersus nostram fidem taceat, quod graue sit, meritoque iudicem ad variationem iudicij mouere possit.

Quod si iniquitas, quando præsumi potest ex manifestatione rei tacite variandum esse iudicium?

Respondeo arbitrio prudentis relinquendum esse. Putarem sanè, si plures directæ hæreses haberes, & aliquam omittes manifestare, in hoc omnes conueniunt. Secundo, si euident hæresis actus tres, vel quatuor diceres, cum tamen essent decem, vel viginti. Tertio, si alicuius personæ, quam obligas es manifestare denuntiationem omisit. Nam esto illa manifesta non variet iudicium respectu tui quoad penitentiam tibi imponendam; variat tamen absoluedio iudicium respectu personæ denuntiatæ, cuius variationis tu debebas esse causa.